

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ - ВНЕСОК МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Линчак О.В. докторка біологічних наук, с.н.с., професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Актуальність розвитку людського капіталу для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки сьогодні не викликає сумнівів. Після 24 лютого 2022 р. масова міграція населення нашої держави призвела до демографічних втрат, на повне відновлення яких залишається мало надії. Уже сьогодні, а в майбутньому ситуація лише погіршиться, зростає частка населення 65 років і старше, що збільшить не лише навантаження на систему охорони здоров'я та пенсійний фонд, а й збільшить демографічне навантаження на населення працездатного віку. Звичайно, повоєнне відновлення країни вимагатиме залучення чималої кількості працівників, але варто пам'ятати, що на плечі цих працівників буде покладена ще й надія на демографічне відтворення населення.

Серед основних компонентів людського капіталу, яке потребує вкладень протягом всього життя, визначено здоров'я. Саме воно повинно залишатися основним критерієм доцільності і ефективності усіх без винятку сфер діяльності людини і саме його збереження та формування серед підростаючого покоління повинно залишатись однією з пріоритетних задач сьогодні.

За даними Українського інституту майбутнього серед викликів державній політиці поряд з депопуляцією визначені розбалансованість ринку праці, яка помножена на колосальний дефіцит робочих рук, та деградація системи освіти. Тому в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні актуально і важливо відновлення престижності виробничих професій і внесок в це майстрів виробничого навчання не може бути переоціненим. Поряд з іншими компетентностями особливої уваги потребує здоров'язбережна компетентність (здатність людини планувати і реалізовувати свою життєдіяльність у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки самої людини та її соціального оточення). Саме ці компетентності визначені у Професійному стандарті «Майстер виробничого навчання», Наказ Міністерства економіки України № 430-21 від 17.08.2021 р.

При виконанні трудової функції «планування та організація освітнього процесу» визначено компетентність «здатність реалізовувати здоров'язбережувальний підхід до організації освітнього процесу». Серед необхідних знань у першому випадку визначені знання щодо вимог з охорони, безпеки та гігієни праці; технічних вимог та норм оснащення робочих місць; засобів індивідуального і колективного захисту. Для цього майстру виробничого навчання необхідні вміння та навички, щоб забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; визначати оптимальні режими праці і відпочинку; запобігати

монотонності праці й здійснювати профілактику переважно здобувачів освіти; застосовувати засоби індивідуального колективного захисту.

Все це в майбутньому дозволить, в т.ч. зменшити і рівень ризику формування профзахворювань. А це, перш за все, можливо за рахунок удосконалення якості і використання засобів індивідуального захисту, впровадження раціональних режимів праці, що не потребує значних матеріальних вкладень.

Саме сприяння розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню навичок здорового способу життя, піклування про їхнє фізичне і психічне здоров'я, захист здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігання вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам (а ці обов'язки прописані для педагогічних працівників в Законі України Про освіту) дозволить забезпечити підвищення рівня здоров'я майбутніх кваліфікованих кадрів, як основної складової людського капіталу в умовах війни та повоєнного відновлення України.

